

Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken m.fl. andra lagar.

I propositionen lämnas i huvudsak förslag som syftar till att skapa ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem. Förslagen innebär bl.a. att Pensionsmyndighetens uppdrag som försäkringsgivare på premiepensionsområdet klargörs och att myndighetens avtal med fondförvaltarna (fondavtal) minst ska innehålla vissa villkor samt att fondförvaltare ska ansöka om att få ingå fondavtal med Pensionsmyndigheten. Vidare ska fondförvaltare uppfylla vissa krav för att få ingå fondavtal, Pensionsmyndighetens beslut att avslå en ansökan om att få ingå fondavtal kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol och fonder på fondtorget vara hållbara.

Därutöver föreslås att det införs ett krav på pensionssparares egenhändiga undertecknande vid fondbyte, att Pensionsmyndigheten ska ta ut vissa avgifter från fondförvaltare och att det införs ett förbud mot marknadsföring och försäljning av tjänster och produkter på premiepensionsområdet via telefon.

Propositionen innehåller även förslag om vissa administrativa förenklingar.

Förslagen om egenhändigt undertecknande och förbudet mot marknadsföring och försäljning via telefon föreslås träda i kraft den 1 juli 2018 och övriga förslag den 1 november 2018.

I ärendet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:247 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden5

 Premiepensionssystemet5

Reservation13

 Hållbarhetskrav, punkt 2 (SD)13

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag14

 Propositionen14

 Följdmotionen14

Bilaga 2

Regeringens lagförslag15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder),
3. lag om ändring i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
4. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:247 punkterna 1–4.

2. Hållbarhetskrav

Riksdagen avslår motion

2017/18:4185 av Linus Bylund m.fl. (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 24 maj 2018

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M), Carina Ohlsson (S), Mikael Cederbratt (M), Phia Andersson (S), Jennie Åfeldt (SD), Lars-Arne Staxäng (M), Solveig Zander (C), Rickard Persson (MP), Tina Ghasemi (M), Kerstin Nilsson (S), Emma Carlsson Löfdahl (L), Rossana Dinamarca (V), Aron Modig (KD), Teresa Carvalho (S), Marie Olsson (S) och Julia Kronlid (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2017/18:247 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem.

I underlaget till propositionens olika förslag finns bl.a. betänkandet Fokus Premiepension (SOU 2016:61) med förslag om vissa administrativa förenklingar av premiepensionen och Finansdepartementets promemoria Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem med förslag som syftar till att skapa ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem.

Pensionsgruppen, med företrädare för de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, har ställt sig bakom propositionens förslag.

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande och har i huvudsak följt Lagrådets förslag och synpunkter. I förhållande till lagrådsremissen har en ändring gjorts i 64 kap. 22 § socialförsäkringsbalken. Det förslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådet inte behöver höras. Lagrådets yttrande har därför inte inhämtats i den delen. Vidare har några språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Regeringen föreslår att riksdagen beslutar att förkorta motionstiden till 12 dagar.

En redovisning av motionen och det riksdagsbeslut som föreslås i propositionen finns i bilaga 1. De lagförslag som lämnas i propositionen finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Premiepensionssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken m.fl. andra lagar samt avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett nytt förslag om hållbarhetskravet vid fondförvaltning.

Jämför reservationen (SD).

Gällande ordning

Premiepensionen är inkomstgrundad och baseras på intjänade pensionsrätter i premiepensionssystemet. Alla svenska arbetstagare som är födda 1938 eller senare tjänar in till sin premiepension. För rätt till premiepension krävs att man haft en pensionsgrundande inkomst. En summa motsvarande 2,5 procent av pensionsunderlaget sätts årligen in på ett premiepensionskonto hos Pensionsmyndigheten som är knutet till den enskilde. Pensionerna är livsvariga och premiepensionssystemet är därför ett livslångt obligatoriskt pensionssparande.

Premiepensionssystemet är ett fondförsäkringssystem med staten som försäkringsgivare, och där kapitalet förvaltas i fonder som sköts av fristående fondförvaltare. Pensionsmyndigheten är andelsägare i de värdepappersfonder där medlen placeras, men det är den enskilde pensionsspararen som bestämmer hos vilka förvaltare medlen ska placeras och som bär den finansiella risken för placeringen. Pengarna placeras i fonder (max 5 fonder) enligt den fördelning som den försäkrade senast bestämt eller i det s.k. förvalsalternativet i Sjunde AP-fonden, dvs. AP7 Såfa (Statens årskullsförvaltningsalternativ) om inget val har gjorts. Därefter ska Pensionsmyndigheten varje år föra över nya pensionsmedel till den eller de fonder som spararen senast angett för sitt sparande.

Antalet fonder (exklusive Sjunde AP-fonden) uppgick vid utgången av 2017 till 841 och dessa förvaltades av ca 110 fondbolag. En fondförvaltare, eller förvaltargrupp, får ha högst 25 fonder registrerade i systemet. Marknadsvärdet för fondtorget uppgår i dag till drygt 1 000 miljarder kronor och beräknas uppgå till ca 4 900 miljarder kronor 2040.

För att få registrera fonder på fondtorget krävs att fondförvaltaren driver fondverksamhet bl.a. enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder samt har ingått ett samarbetsavtal med Pensionsmyndigheten.

Propositionen

Behov av förändringar

En grundläggande tanke då premiepensionssystemet utformades var att skapa förutsättningar för högre pensioner genom att ge pensionsspararna möjlighet att tillgodogöra sig aktiemarknadens förväntade meravkastning. Det var en viktig pusselbit i övergången från ett förmånsbestämt system där möjligheten till meravkastning från premiepensionen skulle kunna kompensera för att individens risk ökade i det reformerade pensionssystemet. Detta har hittills uppnåtts. Den årliga genomsnittliga värdeutvecklingen på premiepensionskapitalet sedan systemets start fram till sista december 2016 har varit ca 3 procentenheter högre än den genomsnittliga inkomstillväxten, som vanligen bestämmer inkomstpensionens värdeutveckling.

Under senare år har det tillkommit ett betydande antal fondförvaltare och fonder som uteslutande eller i princip uteslutande förvaltar kapital inom ramen för premiepensionssystemet. Det har utvecklats vad som skulle kunna benämnas ”premiepensionsfonder”, dvs. fonder som är helt beroende av att förvalta premiepensionsspararnas fondkapital i det statliga pensionssystemet. Sammantaget är antalet fonder på fondtorget nu mycket stort, vilket lett till att valsituationen för de flesta blir svår och snarast hämmar aktiva val.

En annan central utgångspunkt när premiepensionssystemet skapades var att endast fonder med tillstånd att bedriva fondverksamhet och som står under tillsyn skulle få medverka i systemet. Härigenom ansåg lagstiftaren att det kunde antas att fondförvaltningen inom premiepensionssystemet skulle komma att bedrivas under sunda former.

På senare tid har emellertid flera allvarliga händelser uppmärksammats på Pensionsmyndighetens fondtorg. Händelserna visar att såväl olämpliga som i vissa fall – enligt Pensionsmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens initiala bedömningar – brottsliga beteenden har förekommit på fondtorget. Bakom händelserna finns bolag med affärsidéer som utnyttjar det faktum att många pensionssparare har ett begränsat intresse för och otillräcklig kunskap om finansiella frågor. Ändå är det pensionsspararna som riskerar att betala priset för oseriösa ageranden hos vissa aktörer på fondtorget genom en lägre premiepension. Närmare bestämt förekommer det olämpliga och skadliga aktiviteter i distributionsledet, dvs. inom ramen för den marknadsföring och förmedling som riktar sig till premiepensionsspararna. Enligt Pensionsmyndigheten är det ett obestridligt faktum att pensionssparare utsätts för aggressiv och vilseledande marknadsföring.

Pensionsmyndighetens uppdrag och villkor i fondavtal

När det gäller Pensionsmyndighetens uppdrag föreslår regeringen att myndigheten ska erbjuda pensionsspararna valbara fonder med olika placeringsinriktning och riskprofil på ett fondtorg för premiepension, förvalta premiepensionsmedlen genom att ingå avtal om att erbjuda en fond på fondtorget (fondavtal) med företag som har rätt att driva fondverksamhet

(fondförvaltare) och ingå samarbetsavtal med Sjunde AP-fonden. Vidare ska Pensionsmyndigheten granska att fondförvaltare och fonder löpande uppfyller villkoren i fondavtalen och att fondförvaltare löpande uppfyller vissa krav för att ingå fondavtal.

Förhållandet mellan Pensionsmyndigheten och fondförvaltarna ska enligt regeringen också fortsättningsvis regleras genom avtal, dvs. vila på civilrättslig grund. Fondavtalen bör vara standardavtal för att samma villkor ska gälla för alla fondförvaltare som erbjuder fonder på fondtorget.

Enligt regeringen är det inte acceptabelt att fondförvaltare som inte ser till pensionsspararnas bästa erbjuder fonder på fondtorget, särskilt mot bakgrund av att premiepensionen är ett obligatoriskt fondsparande. Ett sätt att minska risken för detta är att reglera vilka villkor som Pensionsmyndigheten ska ställa i fondavtalen. Regeringen föreslår därför att det av 64 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, ska framgå vilka villkor som fondavtalen minst ska innehålla.

Vidare föreslås att Pensionsmyndighetens fondavtal ska vara affärsmässiga och standardiserade och i övrigt innehålla de villkor som krävs för att kunna upprätthålla god sed på premiepensionsområdet. Det betyder att Pensionsmyndigheten ska ställa villkor som innebär att pensionsspararnas intressen tas till vara och konsumentskyddet på området upprätthålls.

I fråga om fondförvaltare föreslås att ett fondavtal minst ska innehålla villkor om t.ex. affärsmodell, organisation, hantering av intressekonflikter, marknadsföring och deltagande i gransknings- och uppföljningsarbete. Vidare ska fondavtal innehålla villkor om minsta tillåtna förvaltad kapital utanför premiepensionssystemet.

På samma sätt som i dag bör Pensionsmyndigheten kunna ställa ytterligare villkor i fondavtalen vid sidan av de villkor som anges i 64 kap. SFB.

Ansökan om och krav för att få ingå fondavtal samt överföring av medel

I dag är ingåendet av civilrättsliga samarbetsavtal mellan Pensionsmyndigheten och fondförvaltarna oreglerat. För att Pensionsmyndighetens bedömningar i samband med ingående av fondavtal ska präglas av förutsägbarhet och öppenhet anser regeringen att ett formellt ansökningsförfarande bör införas.

Regeringen föreslår därför att ett fondavtal ingås efter ansökan av en fondförvaltare om att ingå fondavtal med Pensionsmyndigheten. Pensionsmyndigheten ska bifalla ansökan om fondförvaltaren uppfyller kravet på verksamhetshistorik och gör de åtaganden som i dag krävs för att överföring av medel till en fond ska kunna ske, fonden uppfyller krav på avkastningshistorik och minsta tillåtna förvaltad kapital utanför premiepensionssystemet samt fondförvaltaren och fonden i övrigt uppfyller de villkor i fondavtalet som Pensionsmyndigheten bestämmer.

Vidare föreslås att Pensionsmyndighetens beslut att inte bifalla en ansökan ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol samt att förvaltningslagen ska tillämpas i fråga om rättelse, ändring och överklagande av Pensionsmyndighetens beslut.

Kravet på verksamhetshistorik visar enligt regeringen att en fondförvaltare har förvaltat en eller flera fonder under en viss sammanhängande tidsperiod. Kravet på avkastningshistorik säkerställer att fonden kan bedömas och kravet på minsta tillåtna förvaltat kapital utanför premiepensionssystemet säkerställer att fonden har klarat konkurrensen på den vanliga fondmarknaden.

När det gäller överföring av medel framhåller regeringen att Pensionsmyndigheten inte ska få föra över medel till en fond om en fondförvaltare inte fullgör sina skyldigheter. Regeringen föreslår därför att det av lagen ska framgå att överföring av medel får göras till en fond som fondförvaltaren förvaltar, om fondförvaltaren och fonden uppfyller villkoren i fondavtalet och fondförvaltaren uppfyller kraven för att få ingå fondavtal.

Hållbarhet

Sedan 2015 gäller ett nytt mål för finansmarknadspolitiken som innebär att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling genom att finansmarknadernas aktörer ska beakta miljömässiga, sociala och bolagsstyrningsaspekter, s.k. ESG-aspekter (Environmental, Social and Governance). Effekterna av hållbarhetsrelaterade händelser, t.ex. klimatförändringar, bedöms i allt större utsträckning få företagsekonomiska konsekvenser, och ESG-integrering tillämpas därför av allt fler kapitalförvaltare som ett sätt att bedöma investeringens risk- och avkastningspotential. Det är enligt regeringen viktigt att fondförvaltare beaktar hållbarhetsarbete vid fondförvaltning och regeringen föreslår därför att ett fondavtal ska innehålla villkor om hållbarhetsarbete vid fondförvaltning. Som en allmän utgångspunkt bör kunna gälla att en fondförvaltare som inte alls beaktar hållbarhetsarbete vid fondförvaltning inte uppfyller villkoret om hållbarhet.

Vidare föreslås att Pensionsmyndigheten ska bifalla en ansökan om att få ingå fondavtal om fondförvaltaren lämnar och åtar sig att lämna information om hållbarhet. Enligt regeringen är det viktigt att pensionssparare kan göra hållbara fondval. Det innebär att hållbarhetsinformation bör tillgängliggöras på fondtorget på ett sätt som är lättillgängligt för pensionsspararna.

Förslaget innebär att svenska och utländska fondförvaltare behandlas lika.

Förbud mot marknadsföring och försäljning via telefon

Bedräglig marknadsföring och aggressiv försäljning av tjänster och produkter på premiepensionsområdet via telefon är enligt regeringen ett stort problem. Under 2016 mottog Pensionsmyndigheten ca 3 500 kundsynpunkter, varav drygt 1 300 berörde fondtorget. Av dessa var det 1 119 klagomål och synpunkter som rörde rådgivning, förvaltning och fondförvaltare specifikt. En vanlig synpunkt är att telefonförsäljare ringer upp pensionssparare och uppper

att de arbetar på Pensionsmyndigheten eller att samtalet sker på uppdrag av eller i samarbete med myndigheten.

I dag finns det ett formkrav vid ingående av avtal genom telefonförsäljning av förvaltningstjänster eller rådgivningstjänster som avser premiepensionen i 3 kap. 4 a § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler, förkortad DAL. Formkravet, som innebär att avtal om sådana tjänster ingås genom att konsumenten skriftligen accepterar näringsidkarens anbud, har bidragit till att kraftigt stärka kundskyddet på området.

Enligt regeringens uppfattning är beslut om investeringar för pensionsändamål komplexa beslut som inte är lämpliga att ta per telefon. Regeringen föreslår därför att marknadsföring eller försäljning av tjänster och produkter på premiepensionsområdet inte ska få ske via telefon. Ett avtal som har ingåtts i strid med förbudet är ogiltigt och pensionsspararen är då inte skyldig att betala för några tjänster eller produkter. Ett handlande som strider mot förbudet ska enligt förslaget anses som otillbörligt mot konsumenter och kunna medföra marknadsstörningsavgift.

Regeringen föreslår till följd härav att kravet på skriftlig accept vid telefonförsäljning på premiepensionsområdet i 3 kap. 4 a § DAL upphävs.

Förbudet gäller marknadsföring och försäljning av tjänster och produkter på premiepensionsområdet via telefon, dvs. att telefonsamtal inte får utgöra ett led i marknadsföring eller försäljning av produkter eller tjänster på premiepensionsområdet. Med telefon avses taltelefonikommunikation, dvs. att det rör sig om ett muntligt telefonsamtal, oavsett vilken typ av telefon eller teknik som används.

Egenhändigt undertecknande

I takt med att fondutbudet i premiepensionssystemet har ökat har det uppstått en marknad för företag som erbjuder olika typer av tjänster med koppling till systemet. Det har i huvudsak handlat om olika typer av rådgivningstjänster som innebär att företag säljer rekommendationer och placeringsalternativ där kunderna sedan själva beställer fondbyten med stöd av dessa råd. Tjänsterna, i synnerhet förvaltningstjänsterna, har under årens lopp visat sig innebära en rad problem både för pensionsspararna och för Pensionsmyndigheten. Enligt regeringen bottenar problemen många gånger i att tjänsterna marknadsförs med aggressiva och olämpliga affärsmetoder och att tjänsternas mervärde för spararna kan ifrågasättas.

Sedan februari 2014 – då möjligheten att göra fondbyten med pinkod togs bort – kan fondbyten endast beställas i myndighetens självbetjäningstjänst via internet efter inloggning med e-legitimation eller på fondbytesblankett. För förvaltningsföretagens del innebar förändringen att de är hänvisade till att beställa fondbyte via blankett eftersom de inte har tillgång till kundernas e-legitimationer. Den totala mängden fondbyten har visserligen minskat men samtidigt har andelen fondbyten via blankett ökat kraftigt. Det stora antalet

blankettbeställningar som har föregått dessa byten har tidvis inneburit tekniska problem och ökade administrationskostnader för Pensionsmyndigheten.

Enligt Pensionsmyndigheten har det vid ett flertal tillfällen inträffat att förvaltningsföretag eller företag knutna till sådana bolag otillbörligen har använt sig av spararens e-legitimation och bytt fonder i systemet. En annan kvarstående brist är att ett förvaltningsföretag kan göra massuttag av fondbytesblanketter och med hjälp av dessa beställa manuella fondbyten för stora grupper sparare samtidigt. De åtgärder som vidtagits har enligt regeringen inte varit tillräckliga för att helt åtgärda problemen.

Enligt 110 kap. 4 § andra stycket SFB ska en ansökan om att få ut en förmån vara egenhändigt undertecknad. Det innebär att en förmånsansökan ska undertecknas av sökanden personligen och att det inte godtas att ansökan undertecknas av ett eventuellt ombud till sökanden.

Det förhållandet att fondbyten har beställts av personer som uppgett sig vara spararens ombud, men där det i efterhand framgått att det har skett obehörigen, visar på behovet av att begäran om fondbyte knyts till pensionsspararen personligen på samma sätt som i dag gäller vid ansökan om en förmån.

Regeringen föreslår därför att en begäran om byte av fond ska vara egenhändigt undertecknad av pensionsspararen. Åtgärden bedöms minska möjligheten för oseriösa aktörer att byta fonder åt pensionssparare.

Vissa administrativa förenklingar

Ålderspensionsavgifterna betalas in fortlöpande under intjänandeåret. Den andel av avgiften som motsvarar pensionsrätt för premiepension förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Medlen förs över till den eller de fonder som pensionsspararen bestämt alternativt till förvalsalternativet, dvs. den eller de fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden, först efter att pensionsrätten för premiepension har fastställts, dvs. under december månad. I december flyttas likvida medel för både nya och befintliga pensionssparare från den tillfälliga förvaltningen till Pensionsmyndighetens fondhandelskonto hos Riksgäldskontoret. För befintliga pensionssparare initierar den nya pensionsrätten fondhandel i den eller de fonder pensionsspararen senast bestämt. För nya pensionssparare initieras fondhandel först efter att pensionsspararen gjort ett aktivt fondval eller när väntetiden för ett aktivt fondval har löpt ut. För de som inte gör ett aktivt val placeras medlen i förvalsalternativet.

En klar majoritet av nya pensionssparare låter av olika skäl medlen föras över till förvalsalternativet. För att förenkla för pensionsspararna föreslår regeringen att när pensionsrätt för premiepension fastställs för första gången för en pensionssparare ska Pensionsmyndigheten föra över medlen till förvalsalternativet.

Förslaget innebär att spararna utsätts för en ökad finansiell risk under den aktuella perioden jämfört med nuvarande rutiner. Den ökade finansiella risken

bör enligt regeringen kunna hanteras genom att spararna får tydlig information i samband med att deras medel placeras i förvalsalternativet.

När det gäller övriga förslag till administrativa förenklningar föreslås att premiepension ska kunna beviljas med tre månaders retroaktivitet i vissa fall och att ett ökat uttag av premiepension ska kunna göras fr.o.m. den månad som anges i ansökan, dock tidigast fr.o.m. den månad ansökan kom in till Pensionsmyndigheten. Vidare lämnas förslag om basränta i samband med felaktigt utbetald premiepension, ränta vid återkrav av premiepension och tidpunkt för övergång till traditionell försäkring. Därtill föreslås att Pensionsmyndigheten ska få ta ut avgifter från fondförvaltare för handläggning av ansökan om fondavtal, granskning av fondförvaltare och fonder och information om fonder.

Ikraftträdande – och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att förslagen om egenhändigt undertecknande och förbudet mot marknadsföring och försäljning via telefon ska träda i kraft den 1 juli 2018 och övriga förslag den 1 november 2018.

Vidare föreslås att äldre bestämmelser ska gälla i fråga om samarbetsavtal som har ingåtts med fondförvaltare före den 1 november 2018.

Konsekvenser

Förslagen innebär bl.a. att antalet fonder på Pensionsmyndighetens fondtorg kommer att minska, vilket påverkar samtliga pensionssparare. Samtidigt är det enligt regeringen positivt att de fonder som erbjuds på fondtorget förvaltas av fondförvaltare som uppfyller de nya kraven.

Kraven om viss verksamhetshistorik, avkastningshistorik och ett minsta förvaltad kapital i fonden utanför premiepensionen innebär att fondförvaltare inte kommer att kunna ha premiepensionssystemet som sin enda försäljningsplattform och marknadsföringskanal. Det medför att t.ex. små och nystartade fondförvaltare inte kan marknadsföra sig eller få kapital via premiepensionssystemet. Förslagen innebär dock inte ett hinder för att verka på den svenska fondmarknaden utanför premiepensionssystemet.

Vidare kan förslaget om att Pensionsmyndigheten får ta ut årliga avgifter från fondförvaltare leda till att det blir olönsamt för de fondförvaltare som endast förvaltar lite premiepensionskapital att delta på fondtorget.

Förslagens konsekvenser påverkas enligt regeringen till stor del av tid och belopp som bestäms i föreskrifter på lägre nivå än lag. Enligt Pensionsmyndighetens uppskattning skulle ett krav på minsta verksamhetshistorik för fondförvaltare på tre år, minsta avkastningshistorik för en fond på tre år och ett krav om minst 500 miljoner kronor i förvaltad kapital utanför premiepensionen innebära att 266 av de totalt 841 fonderna på fondtorget inte skulle klara kraven.

Pensionsmyndigheten uppskattar att de merkostnader i form av t.ex. utökad organisation, it-stöd, rekrytering och kommunikation som förslaget leder till

uppgår till ca 30 miljoner kronor per år. Genom förslaget om att Pensionsmyndigheten får ta ut ansökningsavgifter och årliga avgifter kommer dock enligt regeringen merkostnaderna i stor utsträckning att kunna finansieras genom avgifter från fondförvaltarna.

Motionen

Linus Bylund m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2017/18:4185 ett tillkännagivande om hållbarhetskravet i propositionen. Enligt motionärerna innebär kraven på hållbarhetsarbete att incitamenten ökar för fondförvaltare att överdriva informationen och bedriva s.k. green-washing, där information förvrängs i syfte att försköna allmänhetens bild av ett företag eller en produkt ur miljöhänseende. Den som strävar efter att göra hållbara investeringar erbjuds en uppsjö av specialiserade ”sustainable investment”-alternativ som ingår i ett flertal olika miljöcertifieringsorganisationer, t.ex. Svanmärkningen. Förslaget är otydligt och regeringen bör därför återkomma med ett nytt förslag om hållbarhetsarbete vid fondförvaltning som minskar riskerna för green-washing och subjektiva bedömningar.

Utskottets bedömning

Premiepensionen är en del av den allmänna pensionen och är, som regeringen påpekar, i grunden en socialförsäkring vars syfte är att garantera ekonomisk trygghet under ålderdomen. De händelser i form av olämpliga beteenden och i vissa fall brottsliga handlingar som beskrivs i propositionen är enligt utskottet oacceptabla och riskerar att leda till att pensionsspararna får en lägre premiepension än annars. Utskottet ser därför regeringens förslag som helt nödvändiga för att stävja denna typ av beteenden. Regeringens förslag om uppstramade regler om vad fondavtalen minst ska innehålla och vilka villkor som en fondförvaltare minst ska uppfylla liksom det förhållandet att Pensionsmyndigheten ska granska fonder och fondförvaltare borgar enligt utskottets mening för att oseriösa eller på annat sätt olämpliga aktörer inte längre kommer att ha tillträde till fondtorget. Utskottet har därför inte något att invända mot regeringens förslag i dessa delar.

När det särskilt gäller frågan om kraven på hållbarhetsarbete vid fondförvaltning har utskottet ingen annan uppfattning än regeringen, nämligen att det är viktigt att pensionsspararna kan göra hållbara fondval och därigenom välja fonder som beaktar t.ex. miljömässiga aspekter.

Utskottet har inte heller något att invända mot förslagen i övrigt och tillstyrker därmed propositionens förslag samt avstyrker motion 2017/18:4185 (SD).

Reservation

Hållbarhetskrav, punkt 2 (SD)

av Jennie Åfeldt (SD) och Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:4185 av Linus Bylund m.fl. (SD).

Ställningstagande

Kraven på hållbarhetsarbete i fondförvaltningen innebär att incitamenten ökar för fondförvaltare att överdriva informationen och bedriva s.k. green-washing, där information förvrängs i syfte att försköna allmänhetens bild av ett företag eller en produkt ur miljöhänseende. Den som strävar efter att göra hållbara investeringar erbjuds en uppsjö av specialiserade ”sustainable investment”-alternativ som ingår i ett flertal olika miljöcertifieringsorganisationer, t.ex. Svanmärknings. Förslaget är otydligt och regeringen bör därför återkomma med ett nytt förslag om hållbarhetsarbete vid fondförvaltning som minskar riskerna för green-washing och subjektiva bedömningar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:247 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).

Följdmotionen

2017/18:4185 av Linus Bylund m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbarhetskravet i propositionen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i
socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 64 kap. 41 § ska upphöra att gälla,

dels att 56 kap. 5 och 9 §§, 64 kap. 1, 3, 14, 19, 22–25 och 40 §§, 108 kap. 15, 17 och 19 §§, 113 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 64 kap. 24 och 40 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast efter 64 kap. 22 § ska lyda ”Överföring av medel och byte av fond”,

dels att det ska införas sex nya paragrafer, 64 kap. 17 a–17 d och 46 §§ och 113 kap. 41 §, och närmast före 64 kap. 17 a, 17 c och 46 §§ och 113 kap. 41 § nya rubriker av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***56 kap.**

5 §

Inkomstpension, tilläggspension och garantipension får lämnas för högst tre månader före ansökningsmånaden om den försäkrade fick sjukersättning omedelbart före 65 års ålder.

Allmän ålderspension får lämnas för högst tre månader före ansökningsmånaden om den försäkrade fick sjukersättning omedelbart före 65 års ålder.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas bara i fråga om pension som lämnas tidigast från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år.

9 §¹

Det som föreskrivs i 4 och 6 §§ gäller också i fråga om ökat uttag av allmän ålderspension.

Ökat uttag av premiepension kan dock tidigast göras från och med månaden efter den då ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

64 kap.

1 §

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser om premiepension i 2–6 §§.

Vidare finns bestämmelser om

¹ Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

- uttag av premiepension i 7–14 §§,
- kapitalförvaltning, m.m. i 15–22 §§,
- val och byte av fond i 23–27 §§,
- ändrad pensionsrätt i 28–31 §§,
- skadestånd i 32–36 §§, och
- kostnader för premiepensionsverksamheten i 37–45 §§.
- överföring av medel och byte av fond i 23–27 §§,
- skadestånd i 32–36 §§,
- kostnader för premiepensionsverksamheten i 37–45 §§, och
- förbud mot marknadsföring och försäljning via telefon i 46 §.

3 §²

Pensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepension. Myndighetens verksamhet i fråga om premiepension ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

Pensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepension. *Pensionsmyndigheten ska erbjuda pensionsspararna valbara fonder med olika placeringsinriktning och riskprofil på ett fondtorg för premiepension.* Myndighetens verksamhet i fråga om premiepension ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer.

Pensionsmyndigheten ska förvalta premiepensionsmedlen genom att

1. ingå avtal om att erbjuda en fond på fondtorget (fondavtal) med fondbolag, fondföretag eller förvaltningsbolag enligt 1 kap. 1 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder (fondförvaltare),

2. ingå samarbetsavtal med Sjunde AP-fonden, och

3. placera medlen i fonder.

Pensionsmyndigheten ska granska att

1. fondförvaltare och fonder löpande uppfyller villkoren i fondavtalen, och

2. fondförvaltare löpande uppfyller kraven i 17 c § andra stycket 2–6.

Ytterligare bestämmelser om Pensionsmyndighetens verksamhet m.m. finns i lagen (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet.

² Senaste lydelse 2017:232.

14 §

Vid övergång till premiepension i form av livränta ska pensionen bestämmas med utgångspunkt i tillgångarnas värde vid inlösen av innehavet.

Inlösen ska ske snarast efter det att begäran kom in till Pensionsmyndigheten, dock tidigast *månaden* före den då livräntan första gången ska betalas ut.

Inlösen ska ske snarast efter det att begäran kom in till Pensionsmyndigheten, dock tidigast *tre månader* före den *månad* då livräntan första gången ska betalas ut.

Pensionsmyndighetens fondavtal

17 a §

Pensionsmyndighetens fondavtal ska vara affärsmässiga och standardiserade och i övrigt innehålla de villkor som krävs för att kunna upprätthålla god sed på premiepensionsområdet.

I fråga om en fondförvaltare ska ett fondavtal minst innehålla villkor om

- 1. affärsmodell, strategier och riktlinjer,*
- 2. organisation och nyckelpersoner,*
- 3. innehav av och handel med finansiella instrument,*
- 4. hantering av intressekonflikter,*
- 5. marknadsföring,*
- 6. tredjepartsförhållande och tredjepartsinformation,*
- 7. deltagande i gransknings- och uppföljningsarbete, och*
- 8. hållbarhetsarbete vid fondförvaltning.*

I fråga om fonden ska ett fondavtal minst innehålla villkor om

- 1. minsta tillåtna förvaltat kapital utanför premiepensionssystemet, och*
- 2. innehav av och handel med finansiella instrument.*

17 b §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om villkoret i 17 a § tredje stycket 1.

Ansökan om fondavtal

17 c §

Ett fondavtal ingås efter ansökan av en fondförvaltare hos Pensionsmyndigheten. Om ansökan bifalls, är ett avtal ingånget mellan fondförvaltaren och Pensionsmyndigheten.

Pensionsmyndigheten ska bifalla ansökan, om

1. fondförvaltaren uppfyller krav på verksamhetshistorik,

2. fondförvaltaren lämnar och åtar sig att lämna sådan information som avses i 4 kap. 24 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

3. fondförvaltaren åtar sig att på begäran lämna sådana informationshandlingar som avses i 4 kap. 15, 16 a och 18 §§ lagen om värdepappersfonder till pensionssparare som har valt eller överväger att välja förvaltarens fond i premiepensionssystemet,

4. fondförvaltaren åtar sig att inte ta ut några avgifter för inlösen av fondandelar,

5. fondförvaltaren åtar sig att, med eller utan prisnedsättning, inte ta ut avgifter i övrigt utöver vad som godtagits av Pensionsmyndigheten,

6. fondförvaltaren åtar sig att för varje år till Pensionsmyndigheten rapportera dels alla kostnader som har tagits ut ur fonden, uppdelade på olika kostnadsslag, dels de kostnader som dagligen belastat fonden redovisade per fondandel, och då ange hur stor del som avser förvaltningskostnader, inklusive kostnader för förvaring av fondtillgångarna,

7. fonden uppfyller krav på avkastningshistorik,

8. fonden uppfyller krav på minsta tillåtna förvaltad kapital utanför premiepensionssystemet,

och

9. fondförvaltaren och fonden i övrigt uppfyller de villkor i fondavtalet som Pensionsmyndigheten bestämmer.

17 d §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om ansökningsförfarandet enligt 17 c § första stycket.

Regeringen får meddela föreskrifter om kraven i 17 c § andra stycket 1, 7 och 8.

19 §³

Överföring enligt 18 § första stycket 1 får göras till fonder som har anmälts för registrering hos Pensionsmyndigheten och som förvaltas av fondförvaltare som

1. har rätt att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder,

2. har slutit samarbetsavtal med myndigheten,

3. har åtagit sig att på begäran lämna sådana informationshandlingar som avses i 4 kap. 15, 16 a och 18 §§ lagen om värdepappersfonder till pensionssparare som har valt eller överväger att välja någon av förvaltarens fonder i premiepensionssystemet,

4. har åtagit sig att inte ta ut några avgifter för inlösen av fondandelar,

5. har åtagit sig att, med eller utan särskild prisnedsättning, inte ta ut avgifter i övrigt utöver vad som godtagits av myndigheten, och

6. har åtagit sig att för varje år till myndigheten rapportera dels alla kostnader som har tagits ut ur fonden, uppdelade på olika kost-

Överföring enligt 18 § första stycket 1 får göras till en fond, om

1. fondförvaltaren och fonden uppfyller villkoren i fondavtalet, och

2. fondförvaltaren uppfyller kraven i 17 c § andra stycket 2–6.

³ Senaste lydelse 2013:581.

nadsslag, dels de kostnadsbelopp som dagligen belastat fonden redovisade per fondandel, med angivande av hur stor del som avser förvaltningskostnader, inklusive kostnader för förvaring av fondtillgångarna.

22 §

Pensionsmyndigheten får bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får registreras för en fondförvaltare.

Pensionsmyndigheten får bestämma ett högsta antal *fondavtal* som en fondförvaltare får ingå.

23 §

Pensionsspararen har rätt att bestämma var de medel som för spararens räkning förs över enligt 18 § ska placeras. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om ett högsta antal fonder som samtidigt får antecknas på ett premiepensionskonto.

Pensionsspararen har rätt att bestämma var de medel som för spararens räkning förs över enligt 18 § ska placeras, *utom i det fall som avses i 24 §.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om ett högsta antal fonder som samtidigt får antecknas på ett premiepensionskonto.

Bestämmelser om fördelningen av medel när pensionsspararen bestämmer att hans eller hennes medel ska föras över till en eller flera fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden finns i 5 kap. 1 § andra stycket lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder).

Val av fond när pensionsrätt fastställs första gången

Överföring av medel när pensionsrätt fastställs första gången

24 §⁴

Pensionsspararen ska upplysas om rätten att välja placering av de medel som avses i 23 § när pensionsrätt för premiepension första gången har fastställts för honom eller henne.

När pensionsrätt för premiepension fastställs första gången för en pensionssparare, ska Pensionsmyndigheten föra över de medel som avses i 23 § till sådan förvaltning som avses i 5 kap. 1 § tredje stycket lagen (2000:192) om all-

⁴ Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

männa pensionsfonder (AP-fonder).

Om pensionsspararen inte anmäler något val inom den tid som Pensionsmyndigheten beslutar, ska myndigheten föra över medlen till en eller flera fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder). Bestämmelser om fördelningen av medlen finns i 5 kap. 1 § andra stycket samma lag.

25 §

På begäran av pensionsspararen ska Pensionsmyndigheten placera om spararens fondmedel på det sätt som spararen anger.

Pensionsspararen ska upplysas om rätten att placera om fondmedlen.

En begäran om byte av fond ska vara egenhändigt undertecknad av pensionsspararen.

Avgifter för registrering av och information om fonder

Avgifter från fondförvaltare

40 §

Pensionsmyndigheten får ta ut avgifter från fondförvaltare för att täcka myndighetens kostnader för

– registrering av fonder, och

– information om fonder.

Pensionsmyndigheten ska ta ut avgifter från fondförvaltare för att täcka myndighetens kostnader för

– handläggning av ansökan enligt 17 c §,

– granskning av fondförvaltare och fonder enligt 3 § tredje stycket, och

– information om fonder.

Bestämmelserna i 37 § andra stycket gäller även för sådana avgifter.

Förbud mot marknadsföring och försäljning via telefon

46 §

Marknadsföring eller försäljning av tjänster och produkter på premiepensionsområdet får inte ske via telefon.

Ett avtal som har ingåtts i strid med förbudet i första stycket är ogiltigt. Pensionsspararen är då inte skyldig att betala för några

tjänster eller produkter.

Ett handlande som strider mot förbudet i första stycket ska vid tillämpning av 5, 23 och 26 §§ marknadsföringslagen (2008:486) anses som otillbörligt mot konsumenter. Ett sådant handlande kan medföra marknadsstörningsavgift enligt bestämmelserna i 29–36 §§ marknadsföringslagen.

108 kap.

15 §

Den som är återbetalningsskyldig enligt bestämmelserna i 2–6, 8 eller 9 § ska betala ränta på det återkrävda beloppet om den handläggande myndigheten avseende det återkrävda beloppet har

1. träffat avtal med honom eller henne om en avbetalningsplan, eller
2. medgett honom eller henne anstånd med betalningen.

Räntan ska beräknas från den dag då avtalet om avbetalningsplanen träffades eller anståndet medgavs. Ränta ska dock inte betalas för tid innan återkravet har förfallit till betalning.

17 §⁵

Den som är återbetalningsskyldig för premiepension enligt 2 § ska betala ränta på det felaktigt utbetalda beloppet med basränta enligt 65 kap. 3 § skatteförfarandelagen (2011:1244) från utbetalningsdagen till och med dagen för Pensionsmyndighetens beslut om återkrav.

Bestämmelsen i 15 § tillämpas inte i fråga om premiepension.

Första stycket tillämpas inte om återkravet grundar sig på att premiepension har betalats ut för tid efter det att den försäkrade har avlidit.

19 §⁶

Om ett belopp som har återkrävts enligt bestämmelserna i 2–6, 8 eller 9 § inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet.

För uttag av dröjsmålsränta gäller i tillämpliga delar räntelagen (1975:635).

Bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas inte i

Om ett belopp som har återkrävts enligt *någon* av bestämmelserna i 2–9 §§ inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta tas ut på beloppet.

⁵ Senaste lydelse 2011:1434.

⁶ Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

fråga om premiepension.

113 kap.

1 §⁷

I detta kapitel finns allmänna bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- ändring av beslut i 3–6 §§,
- omprövning av beslut i 7–9 §§,
- överklagande av Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens beslut i 10–15 §§,
- överklagande av allmän förvaltningsdomstols beslut i 16 och 17 §§,
- tidsfrister för begäran om omprövning och överklagande i 19 och 20 §§,
- handlingar till fel myndighet i 20 a §, och
- avvisningsbeslut i 21 §.

Slutligen finns särskilda bestämmelser om

- allmän ålderspension i 22–36 §§, och
- förmåner till efterlevande i 37–40 §§, och
- beslut som rör fondförvaltare i 41 §.

Särskilda bestämmelser om beslut som rör fondförvaltare

41 §

I fråga om rättelse, ändring och överklagande av följande beslut av Pensionsmyndigheten gäller bestämmelserna i 36–49 §§ förvaltningslagen (2017:900):

1. Beslut enligt 64 kap. 17 c § om ansökan att ingå fondavtal med Pensionsmyndigheten.

2. Beslut enligt 64 kap. 40 § om att ta ut avgift från fondförvaltare.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018 i fråga om 64 kap. 25 och 46 §§ och i övrigt den 1 november 2018.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om samarbetsavtal som Pensionsmyndigheten har ingått med fondförvaltare före den 1 november 2018.

⁷ Senaste lydelse 2013:82.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 2 §§ lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Sjunde AP-fonden förvaltar fonder för de ändamål som framgår av bestämmelserna om premiepension i socialförsäkringsbalken. Förvaltningen ska ske uteslutande i pensionsspararnas intresse.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 23 § *andra* stycket socialförsäkringsbalken, ska pensions-spararen kunna bestämma att med-len ska

När medel förs över med stöd av 64 kap. 23 § *tredje* stycket socialförsäkringsbalken, ska pensions-spararen kunna bestämma att med-len ska

1. placeras i en eller flera angivna fonder,
2. fördelas mellan fonderna efter pensionsspararens ålder, eller
3. fördelas mellan fonderna efter den risknivå som pensionsspararen anger.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 24 § *andra stycket* eller 26 § *andra stycket* socialförsäkringsbalken, ska medlen fördelas mellan fonderna efter pensions-spararens ålder.

När medel förs över med stöd av 64 kap. 24 § eller 26 § *andra stycket* socialförsäkringsbalken, ska medlen fördelas mellan fonderna efter pensionsspararens ålder.

Sjunde AP-fonden får ur var och en av fonderna ta ut medel för de förvaltningskostnader som uppkommit för respektive fond. Om kostnaderna avser flera av fonderna, ska de fördelas mellan fonderna på ett skäligt sätt.

Sjunde AP-fonden ska ta emot medel till och betala ut medel från fonderna enligt de anvisningar som Pensionsmyndigheten lämnar.

2 §²

Sjunde AP-fonden ska ingå samarbetsavtal enligt 64 kap. 19 § 2 socialförsäkringsbalken med Pensionsmyndigheten *samt göra de åtaganden som anges i samma paragraf.*

Sjunde AP-fonden ska ingå samarbetsavtal enligt 64 kap. 3 § *andra stycket* 2 socialförsäkringsbalken med Pensionsmyndigheten *och åta sig att uppfylla kraven i 17 c § andra stycket 3–6.*

Fondbestämmelserna för de fonder som förvaltas av Sjunde AP-fonden får inte tillåta att medel delas ut till någon annan än Pensionsmyndigheten. Sjunde AP-fonden får inte heller genom fonderna utöva

¹ Senaste lydelse 2010:1281.

² Senaste lydelse 2013:571.

sådan fondverksamhet som avser förvaltning av specialfonder enligt 12 kap. lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2018.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler¹

dels att 3 kap. 4 a § ska upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 1 och 8 §§ ska ha följande lydelse.

Vuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §²

Detta kapitel gäller för distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument om kredit, försäkring, betalning eller andra finansiella tjänster eller om överlåtelse eller emission av finansiella instrument.

Kapitlet gäller även för avtal utanför affärslokaler mellan en näringsidkare och en konsument om finansiella tjänster. Kapitlet gäller dock inte för ett sådant avtal, om det pris som konsumenten sammanlagt ska betala understiger 400 kronor eller om avtalet omfattas av konsumentkreditlagen (2010:1846).

Bestämmelserna gäller inte för de enskilda tjänster eller överlåtelser som utförs inom ramen för ett avtal om fortlöpande tjänster eller återkommande överlåtelser.

Om parterna inom ett år ingår ett nytt avtal om samma slag av finansiella tjänster eller finansiella instrument, behöver näringsidkaren inte på nytt lämna information enligt 3 och 4 §§ *och 4 a § tredje stycket.*

Om parterna inom ett år ingår ett nytt avtal om samma slag av finansiella tjänster eller finansiella instrument, behöver näringsidkaren inte på nytt lämna information enligt 3 och 4 §§.

Med finansiella instrument avses detsamma som i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument. Det som sägs i detta kapitel om finansiella instrument gäller också andra finansiella produkter.

8 §³

Ångerfristen börjar löpa den dag då avtalet ingås. Vid avtal om livförsäkring börjar ångerfristen dock löpa den dag då konsumenten får kännedom om att försäkringsavtalet kommit till stånd.

Ångerfristen börjar löpa tidigast den dag då information och avtalsvillkor enligt 3 § fjärde stycket, 4 § andra stycket *eller 4 a § tredje*

Ångerfristen börjar löpa tidigast den dag då information och avtalsvillkor enligt 3 § fjärde stycket *eller 4 § andra stycket kommer*

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2014:14
3 kap. 4 a § 2014:221.

² Senaste lydelse 2014:221.

³ Senaste lydelse 2014:221.

Anmärkning: Ändringar av 3 kap. 1, 4 a och 8 §§ har föreslagits i prop. 2017/18:129 Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning.

stycket kommer konsumenten till konsumenten till handa.
handa.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

4 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 1 och 29 §§ marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

– *socialförsäkringsbalken,*

- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- lotterilagen (1994:1000),
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:46) om värdepappersfonder,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet,
- lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,
- lagen (2010:510) om lufttransporter,
- radio- och tv-lagen (2010:696),
- lagen (2010:751) om betaltjänster,
- alkohollagen (2010:1622),
- konsumentkreditlagen (2010:1846),
- lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt,
- lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder,
- lagen (2013:1054) om marknadsföring av modersmjölksersättning och tillskottsnäring,
- lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar,
- lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden,

¹ Senaste lydelse 2018:174.

- lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter,
- lagen (2016:415) om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner,
- lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel, och
- lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

29 §²

En näringsidkare får åläggas att betala en särskild avgift (marknadsstörningsavgift) om näringsidkaren, eller någon som handlar på näringsidkarens vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot

- 7 §,
 - 8 § och någon av bestämmelserna i 9, 10, 12–17 §§,
 - 18 §,
 - 20 §, eller
 - någon av bestämmelserna i bilaga I till direktiv 2005/29/EG.
- Detsamma gäller om en näringsidkare uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i
- 64 kap. 46 § socialförsäkringsbalken,
 - 14 § första stycket 2 eller 3 eller 14 a § första stycket 2 eller 3 tobakslagen (1993:581),
 - 7 kap. 3 § alkohollagen (2010:1622),
 - 8 kap. 7 § första stycket, 8, 9 eller 14 § första eller andra stycket samt 15 kap. 4 § radio- och tv-lagen (2010:696),
 - 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller 8 § lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet när det gäller ett erbjudande som inte är riktat bara till andra än konsumenter,
 - 11 § första stycket 2 eller 12 § lagen (2017:425) om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaktsamhet väsentligt har bidragit till överträdelsen.

Avgiften tillfaller staten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2018.

² Senaste lydelse 2017:427